

„ქართული გენია როკვით განვითარდება“

କ୍ଷେତ୍ରକାନ୍ତରୀଳିତି ଧର୍ମବିଜ୍ଞାନାତ୍ୟନ

გამოცის 1992 წლის იავრიდან

№6 (52), ლაკავარი-იანვარი

2014 -2015 წელი

ეროვნული კულტურული მემკვიდრეობის მინისტრი – ეროვნული მუზეუმი – საზოგადოებრივი მუზეუმი

ოფენსიური, ხავშიური კა წარ-
დგმული ყოფილობის 2015 წელი
ჩვენი საქონო სამსახურის მიერ.

“... გამაგრდი და სძლიერ ბოროტს,
კაცი უნდა დარჩე კაცად!..”

a3. 4-5

ბრავო, მაგ!

ახალი ცნოს

ტრადიციანი საქართველოში

ა. 16

სატელევიზიო ორგანიზაციის ქახთფი,
აფხაზუნი და თსუნი ცეკვებზე

33. 8

83.3

23. 15

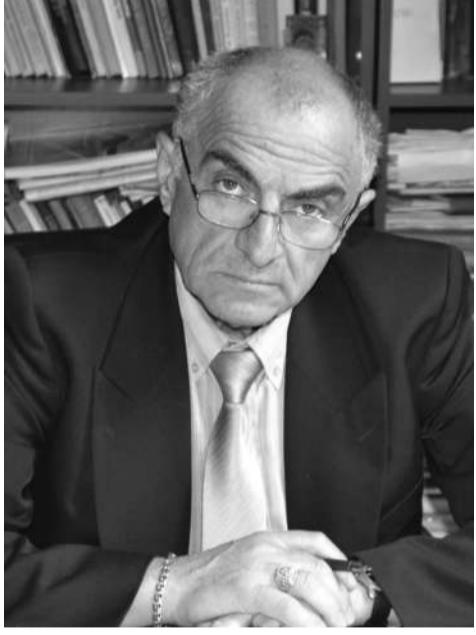
კავკასიუნი შექვეს ნირ – სანოტულოებით, შენ-იღეთებითა და სხვა აყვილებები

აზნიპაუზებით... გვ.2-3
(ვარდისფიტი შტაციონის თამაშები)

კავკასიუნი შეკვის წრე – სანთულებებით, შენ-ილებათებითა და სხვა აყვილებებით აზრიგულად...

ନେଇବୁକ୍ତିରୁଲିଙ୍ଗ ପାଇରଙ୍ଗେ ବୋଲିଲିଙ୍ଗ ମାରଳୀ

დასაცუსი იხ. ნინა ნომრში

აქ რამდენიმე არსებითი საკითხია გასათვალისწინებელი, მათ შორის:

1. კავებასის ხალხებს ისტორიულად ჰქონდათ და დღესაც გააჩნიათ მსგავსი ფიზიკურ-გეოგრაფიული გარემო, რომლის სივრცეში მოსახლე ადამიანები ერთმანეთთან კონტაქტს იმთავითვე ამყარებდნენ მთის გონირ ბილიკებით, ძნელად გადასააღახვი გასასვლელებით, გადასასვლელებით და ა.შ. აღნიშნული გარემოს რთული ხასიათი და ხევებში მოქცეული ცალკეული თემების (ხშირად მონაცესავე, მაგრამ ჩაკეტილობის გამო ერთმანეთისაგან გაუცხოებული) ადამიანებს გარკვეულწილად დამოუკიდებლად განვითარების აუცილებლობის შეგრძნებას უყალიბებდა. სახეს აძლევდა ადამიანების ბუნებას, მათ მეპრძოლ ხასიათს, შემართულობას, ერთმანეთის მსგავს ადათ-წესებს და მთისათვის დამახასიათებელი სახელოვნებო ფორმების არსებობას.

2. კავკასიის ერთიან გეოპოლიტიკურ სამყაროდ აღქმას და იქ მიმდინარე ისტორიული პროცესების მიმსგავსებულობის იდეას თავიდანვე ჰქონდა რელიგიურ-მითოლოგიური საფანელი, რომელიც შედარებით მოვარინებით კარგად ჩამოაყალიბა XI ს-ის ცნობილმა ქართველმა საეკლესიო და საზოგადო მოღვაწემ ლეონტი მროველმა. იგი მიიჩნევდა, რომ ქართველები, სომხები, კავკასიის ალბანელები, ჩრდილო კავკასიის სივრცეში განვითნილი ხალხები ბიბლიური თარაშინოსის რვა შვილის (ქართლის, ჰა-

პოლიტიკური და ეკონომიკური ურთიერთობები, მიმსგავსებული ადათები, ჩვევები, შერეული ოჯახების შექმნის ტრადიციები, გაძისავება-დაძმობლების, ასევე, უფროსუმცროსობის საერთო წესები, კულტურული განვითარების ურთიერთშელნევადი ტრადიციები და ა. შ.

3. ყველა ეს ფაქტორი ერთად აღებული და მის გვერდით არსებული ბევრი სხვა დეტალით თუ მოვლენა, რომელთა მთლიანი დახასიათება საგაზიოთ წერილში შეუძლებელია, ქმნიდა იმ საერთო ფონს, რომელმაც ხელი შეუწყო კულტურული ერთიანობის, კულტურის გამოვლენის ფორმებში მიმსგავსებულობის კერძო შემთხვევების გამოვლენის თავისებურებებს. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ რეალურ ქორეოკულტურულ ყოფაში სახეზე მარტო მიმსგავსებული ნიშნები არ გვაქვს. აქ ბევრი ერთმანეთისგან თავისებურად განსხვავებული ფორმა-შინაარსის ელემენტებიც გვხვდება, რომელშიც „ქართულად ცეკვის“ ფეხნომენს ნამდვილად უჭირავს ნამყვანი ადგილი და ეს შემთხვევითი მოვლენა სრულია ადაც არ გახდავთ. როგორც ჩანს, ძირითადი მიზეზი ყველაზე ამისა იმ უძველეს კანონზომიერებაში ძეგს, რომლის მიხედვითაც ისტორიულ კავკასიაში ქართული ეთნოსის, ქართული სახელმწიფოებრიობის ნამყვანობის იდეას უკავშირდება. მკითხველს ვთხოვთ, სწორად გამიგოს, კერძოდ, აქ ლაპარაკი იმაზე კი არ რის, თითქოსდა კველაფერი, რაც ქართულია (ეთნოსი, სახელმწიფო, კულტურის ტიპი, ხელოვნებათა (ალექსანდრე დარგები...), სხვაზე უკითესი ან

ვცაღოთ გავერკვეთ სიტუაციაში. დღეისათვის ჩვენს ხელთ არსებული ის-ტორიული წყაროების, არქეოლოგიური მასალისა და სხვა სათანადო არტეფაქტების, ასევე, ენობრივი ტრადიციების ბაზაზე შექმნილი სამეცნიერო გამოკვლევების მიხედვით დადგენილია, რომ ქართული ეთნოსის ბუნებრივი განსახლებლის არეალი არის კავკასია და მისი მიმდებარე წინა აზიის ტერიტორია, მიუხედავად იმისა, რომ თერიოულად არ შეიძლება გამოვრიცხოთ, თითქოსდა, ქართველთა უშორესი

რეგიონში ცხოვრობდნენ და იქედან გადა-
მოვიდნენ ახლანდელი განსახლების არ-
ეალში (ასეთი თვალსაზრისიც არსებობს!),
სადაც მერე ნელ-ნელა ჩამოყალიბდნენ ერ-
თან ეთნოსად. ფაქტი ისაა, რომ ქართუ-
ლი სახელმწიფოებრიობა, მისი კულტურა
და ცივილიზაცია ჩვენთვის თვალმისაწვ-
დომი ეპოქების დონეზე სწორედ ზემოთ
მითითებულ რეგიონში იძენს თავის ნამდ-
ვილ სახეს. ხალხთა განსახლების ეს არეალი
მოიცავს თითქმის ყველა კლიმატურ ზონას
– ზღვისპირეთის დაბლობიდან უმაღლესი
მთების სისტემამდე. საგულისხმო და საინ-
ტერესო ისაა, რომ თითქმის ყველა ეს ზონა
დასახლებულ-განსახლებულია. სწორედ
ამიტომ ჩვენამდე მოვიდა ბარის, ზეგანის,
მთის კულტურების სახით ჩამოყალიბებული
რეალობა.

გარკვეული როლი ქართული ეთნოსის ფორმირების ცივილიზაციურ მოდელში შეასრულა მდინარეების აუზებისათვის დამახსაიათებელმა კულტურულმა ფორმათა მნადობის ფაქტორმა. ეს იყო და არის სამი დიდი მდინარის – მტკვრის, რიონისა და ჭოროხის აუზების ურთიერთგადაკვეთა. ამ მდინარეთაგან დღეობასთვის მდ. ჭოროხისაქართველოს ტერიტორიის მხოლოდ 25 კმ-ს ფარავს და ბათუმის სამხრეთით ერთვის შემდეგ ზღვას. ძეველი აღმოსავლეთის ქვეყნების, ასევე, ბერძნული და რომაული წყაროების მიხედვით მდინარე ჭოროხის ხეობა, თავისი შენაკადებით ქართველური წარმოშობის ტომთა განსახლების არეალს წარმოადგენდა. სწორედ აქ დაიბადა ისეთი სახელმწიფო ბრივი წარმონაქმნები, როგორიც იყო დიახონი და კოლხა. გვიან შეასუკუნებში ჭოროხის აუზი და მტკვრის ხეობის ზემო წანილი საქართველოსთვის დაიკარგა და სხვა ხალხის ხელში გადავიდა. აღნიშნულის გამო მოხდა ეთნიკური აღრევა და ქართველური წარმოშობის ხალხები ფართო განვითარების მიზანით მდინარე ჭოროხის აუზის გარეთ და მტკვრის ხეობის ზემო წანილი საქართველოსთვის დაიკარგა და სხვა ხალხის ხელში გადავიდა. აღნიშნულის გამო მოხდა ეთნიკური აღრევა და ქართველური წარმოშობის ხალხები ფაქტობრივად სხვად იქცა. მხოლოდ ზოგიერთმა მათგანმა შეინარჩუნა საკუთარი სახე და ნინაპართა მიერ წაბოძები ტრადიციები.

საქართველოს სამხრეთით მრავალი ეთნოსი დასახლდა და შეიცვალა კიდევაც. მათ შორის დღემდე შემორჩნენ სომხები. ქართველთა მეზობლად, მის აღმოსავლეთ ნაწილში ჯერ ალბანები სახლობდნენ, რომელთაც XI ს-დან თურქულად მოლაპარაკე ხალხები ჩაენაცვლა. სწორედ მათ მიიღეს XX ს-ის დასაწყისისათვის სახელწიდება აზერბაიჯანი. რაც შეეხება ჩრდილოეთ კავკასიას, აქ მდგომარეობა გაცილებით აჭრელებულია, რადგან ქართველებს ემეზობლება ათეულობით პატარ-პატარა ეთნოსის ხალხი. მათ ისე იცხოვრეს ჩრდილოეთ კავკასიის რეგიონში, რომ დამოუკიდებელი, ჩამოყალიბებული ცივილიზაცია ვერ შექმნეს. ამის მიზეზი ისც იყო, რომ აღმოსავლეთიან და ჩრდილოეთის სტეპებიდან დაძრული ხალხების მუდმივი დაწილით ადგილობრივი ცივილიზაციები იცვლებოდა, ხოლო ხალხი მომთაბარეობდა.

აღსანიშნავია, რომ მთის რეგიონზებში განსახლებულ ქართველებს ჩრდილოეთის ტომობრივ გაერთიანებებთან ყოველთვის ჰერონდათ მჭიდრო ურთიერთობები, რაც ურთიერთზეგავლენის საფუძვლიც ხდებოდა. ხალხის მისვლა-მროსვლას, მსხველი სავაჭრო-საქარავო გზების არსებობას, ადამინური ურთიერთობების ჩამოყალიბებას, სამხედრო-პაპლიტიკურ დაპირისპირებებსა თუ სამეზობლო ურთიერთობებს თან სდევდა კულტურული ურთიერთზეგავლენები, ჩვეულებების გადატანა-გადმოტანა და ერთმანეთისაგან სწავლის თანამდევი ეფექტები.

ଲେଖକ ପରିମାଣ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ହେଉଥିଲା ।

საუკუნეების მანძილზე საქართველოს ნაშე-
ვანი და მიმართულების განმსაზღვრელი
პოზიციები ეჭირა. ეს იმიტომ ხდებოდა, რომ
საქართველოზე გადიოდა ცენტრალური
საქარავნო გზები, მასვე ეჭირა ზღვაზე
გასასვლელები, სამდინარე მარშრუტები,
იყო დაწინაურებული მატალურგიისა და
მეთურეობის სფეროში, გააჩნდა შედარებით
სტაბილური პოლიტიკურ-სახელმწიფოე-
ბრივი ონსტიტუტები, ურთიერთობა, ჰერნდა
დაწინაურებული იმპერიებთან (საბერძნეთი,
რომი, სპარსეთი, თურქ-ოსმალეთი, შვიდი-
ლეისპირა კოლონიები...) აღნიშნული რეალ-
ობა მთელს კავკასიონს სულ ბოლო დრომდე
შენარჩუნდა, რაც, სამნუხაროდ, XIX და XX
საუკუნეებში რუსეთის იმპერიის, ბოლოს
კი, საბჭოთა კავშირის განსაკუთრებული
„ფიქრისა თუ ზრუნვის“ საგანი გახდა.

კავკასიური ეთნოსებიდან, ყველამ ვერა, მაგრამ საბედნიეროდ, საქართველომ ამგვარ „ზრუნვას“ გაუძლო და დამოუკიდებელ სახელმწიფოდაც ჩამოყალიბდა. ასეთსავე წარმატებას სამხრეთ რეგიონში მაღლიერს აზერბაიჯანელებმა და სომხებმა. სამწუხაროდ, მათ მთელი შუა საუკუნეების მანძილზე სახელმწიფოებრივი ყოფილათვის დამახასიათებელი სახელმწიფოებრივი სტრუქტურები არ გააჩნდათ (სომხებმა დაკარგეს, აზერბაიჯანელმა ხალხმა კი ვერ შეემნეს) და ამიტომაც გამოკვეთილი კონტურები უფრო მოგვიანებით შეიძინეს. ეს გარემოება, ბუნებრივია, იმას არ ნიშნავს, რომ კავკასიონის ქედის გადაღმა-გადმოლმა მცხოვრები ხალხები აქ მიმდინარე კულტურულ-კივილიზაციურ პროცესებში არ მონაწილეობდნენ. ყველა მათგანი მეტნაკლები ძალისხმევით იყო ამგვარ პროცესებში ჩაბმული, თუმცა „მონაწილეობის“ ხარისხი უშუალოდ გამომდინარეობდა სახელმწიფოებრიობის ნიშნების არსებობის, ორგანიზებულობის მაჩვენებლების საერთო ხასიათიდან. სამხრეთ კავკასიაში ამ მხრივ, როგორც მრავალგზის აღინიშნა, პირველი იმდე საქართველო, ქედის ჩრდილოეთით შედარებით დანინაურებულ მდგომარეობაში ალან-ოსები იდგინენ. გარდა იმისა, რომ ალანთა სამეფოს საქმაოდ დიდი ტერიტორია ეჭირა კავკასიის ჩრდილო-დასავლეთი ნანილში, ისინა, ასევე, აკანტროლებდნენ კავკასიის რამდენიმე ძირითად გასასვლელს, რომელთა შორისაც დარიალის კარი ყველაზე მნიშვნელოვანი იყო.

ალანთა სამეცნიეროსთან დაკავშირების, ხშირად კი დაპირისპირების პროცესი საქართველოსთვის პერმანენტულ ხასიათს ატარებდა ჯერ კიდევ ვახტანგ გორგასლის ეპოქიდან. აღნიშნულმა პროცესმა, უფრო ზუსტად ურთიერთობის მასშტაბების გაფართოებისაკენ სწრაფვის ტენდენციამ განსაკუთრებული მასშტაბი შეიძინა XI საუკუნიდან. იმ დროისათვის უკვე არსებული და ჩამოყალიბებული ტრადიციით ამგვარი ურთიერთობებისა და გავლენის გაფართოების ტენდენციებში მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა სამეცნიერო დინასტიებს შორის დამოყვრების ფორმას. ამ მხრივ უთუოდ გამორჩეული პოლიტიკური დატვირთვის მქონე უესტი იყო გიორგი I-ის (1014-1027 წწ) და ბაგრატ IV-ის (1027-1072 წწ) მოქმედება, რომელთა მხრიდან ოსეთთან დამოყვრებამ მართლაც სასახლით მიმდინარეობდა.

სასურველი ძეგლები გამოიღო.
კიდევ უფრო შორს წავიდა ამ მხრივ და-
ვით აღმატებელი, რადგან სამეფო კარზე
მომნითებულ იდეას საქართველოში ოთხ
ათეულ ათასზე მეტი ყიფჩალის ჩამოსახ-
ლების თაობაზე, შესაბამისი, პირადი ნაბი-
ჯიც შეაგება. იგი თავის აღმზრდელ გორ-
გი ჭყონდიდელ-მწიგნობართუხუცესისა
და სამხედრო ამაღლის თანხლებით ოსეთს
გაემგზავრა. ადგილობრივი „მეფეები“ და
ყოველნი მთავარნი მათნი...“ სიხ-

ლეიტიც ჩააბარეს და ყივჩაბლებისკენ
გზა დაულოცეს. ცოტა ხნის შემ-
დეგ კარგად გამოჩნდა დავითის
შორისმჭვრეტელი პოლიტიკის შედეგი, კერ-
ძოდ, მას მერე, რაც მან ყივჩალთა მთავრის
ათრაქა შარალანისძის ასული გურანდუხტი
შეირთო და საქართველოში რიგითი მებრ-
ძოლი ყივჩალთა ოჯახების გადმოსახლების
საკითხიც გადაწყვიტა, პარალელურად
კარგი ურთიერთობა შეინარჩუნა ოსეთის
ცალკეულ სამეფო-სამთავროებთან. უკვე
ნათელი გახდა, რომ კავკასიონის ქედის
მთავარი გასასვლელ-გადასასვლელები მისი
კონტროლის ქვეშ აღმოჩნდა. ამას ხელი იმ
გარემოებამაც შეუწყო, რომ ჯერ კიდევ
აფხაზთა მეფის გიორგის (921-955 წ.) და
კონსტანტინოპოლის პატრიარქის ნიკოლოზ
მისტიკოსის უდიდესი მცდელობით მთელს
ჩრდილოეთ კავკასიაში ქრისტიანობის
მასობრივი გავრცელება უკვე დაწყებული
იყო. აღნიშნული ფაქტორის მეოხებით
ამ რეგიონის მოსახლეობის დიდი ნაწილი
მკვეთრად იყო მობრუნებული ქართული
სახელმწიფოსა კინ.

ჩევნ ზემოთ ყიფჩალთა ჩამოსახლების თემა ვახსენთ. ეჭვგარეშეა, რომ თურქ-სელჩუკთა ამაოხრებელი შემოსევებით და-სუსტებული საქართველოსათვის, რომელიც დავითის ხელში ნელ-ნელა დგებოდა ფეხზე, აღნიშნული ნაბიჯის გადადგმა უაღრესად საჭომანო და სარისკო იქნებოდა. ინფორმაციის გავრცელების დღევანდელ დონეზეც კი მეტისმეტად ძნელია სრული პოლიტიკური ანალიზის გაცემება იმისა, რაც საკუთარი ქვეყნის მიღმა ტერიტორიებზე ხდება. დავით IV-მ და მისმა გარემოცვამ კი კარგად გაანალიზა შემდეგი გარემოება: ყიფჩალთა ძირითადი ნაწილი ისტორიულად მდ. დონის გადაღმა, მის უკიდეგანო ველებზე მოსახლეობდა. გარევეულ ეტაპზე მათ ყოფას საფრთხე დაემუქრა, რადგან რუსეთის მთავრის ვლადიმირ მონომახის სამხედრო შენართებმა ყიფჩალთა შევიწროება დაიწყეს. ამის გამო აღნიშნული ხალხის ერთი ნაწილი მთავარ ოტროკის (ქართული წყაროებით ათრაქა შარალანისძის) მეთაურობით სამხრეთის მიმართულებით დაიძრა და ჩრდილოეთ კავკასიაში მოსახლეობის მეზობელი გახდა. ნათელი შეიქნა, რომ ოსმებსა და ყიფჩალებს შორის მდგრ-

მარეობა მალე გართულდებოდა. ასეც მოხდა და სიტუაცია დაიძაბა. აი, სწორედ ამ მომენტით ისარგებლეს დავითმა და მისმა თანამიზრებელმა.

დავითი, როგორც ვთქვით, გადავიდა
ყინებალეთს, მათ ბელადს დაუმოყვრდა. ანუ
სიძედ გაუხდა, ზურგში დარჩენილ ოსებს
იმედები ჩაუსასა, მერე ორმოცი ათასზე
მეტი კარგი მებრძოლის გამოყვანი ოჯახ-
ები შეარჩია და საკართველოს გზას გაუყ-
ენა. იმ დროის მასპატაბებით ადამიანთა
ეს უზარმაზარი მასა დავითმა ქვეყნის სხ-
ვადასხვა კუთხეში დაასახლა, ამით ისინი
ერთგვარად გააპირა და ადგილობრივ მოსახ-
ლეობასთან ასიმილაციისათვის მოამზადა.
ყინებალთა ოჯახებს, როგორც წესი, ერთი
მოლაპერის გამოყვანა ევალებოდათ. ეს
იყო საკმაოდ მძლავრი სამხედრო ძალა,
რომელიც დავითის ადგილობრივ სამხედრო
ნაწილებთან ერთად ქვეყნის ძლიერების
ქაუკუთხედს ჰქმნიდა. სწორედ ამის მეოხ-
ებით შეიქმნა მუდმივი ქართული ჯარი და
შესაბამისად ქვეყნის ხელისუფალი სრული-
ად დამოუკიდებელი გახდა ფერდალური
განკერძოებულიბისათვის დამახასიათე-
ბელი გავლენებისაგან.

საგულისხმოა, რომ დავითისა და მისი
წინაპრების მცდელობას, გავლენა მოე-
პოვებათ ჩრდილოეთ კავკასიაზე, გაგრ-
ძელება მომდევნო ეტაპზეც მოჰყენა და მას
არანა კლები მასშტაბები ჰქონდა. მთლი-
ანად XII საუკუნისათვის საქართველოს
კარგი ურთიერთობა ჩამოყალიბდა
დღევანდველ ჩეჩენთ-ინგუშეთთან (მაშ-
ინდელი ქართული წყაროების მიხედვით
ალნიშნული ხალხი მოიხსენიება, როგორც
ძურძული და კავკასიანი). ასევე, დალ-
ესტნის ხალხებთან (ჯიქინ-ქშაგნი). გან-
საკუთრებულ როლს ამ ურთიერთობაში
თამაშობდა აფხაზეთი, რადგან აქაური და
იქაური ხალხები თავს გამოკვეთილ ნათე-
სავებად მიიჩნევდნენ.

აღსანიშნავია, რომ ჩვენს მიერ აქ მოტ-
ანილი თურდაც მწირი ფაქტები თავის მწიშ-
ვნელოვან როლს ასრულებდა კავკასიონის
გადაღმა და გადმოღმა დასახლებული ხალხ-
ების კულტურულ დაახლოებაში. საქართ-
ველოს მხრიდან მთის მიმართულებით
განხორციელებული ქმედებების შეოხებით,
რომელსაც წინ გარესტიანების მომენტი

უძღვიდა, მთელს ჩრდილოეთ კავკასიაში
ფართოდ შეაღნია ქართულმა კულტურამ -
ენამ, დამზირლობამ, არქიტექტურულმა თე-
მებმა, მითოსურმა სამყარომ, ფოლკლორშა
და ა.შ.

ჩევნი გამოკვლეულისათვის სასანტერესო
პერიოდში ერთგვარად სხვა ვითარება
ჩამოყალიბდა თვით ცენტრალურ ან
სამხრეთ კავკასიაში. უკვე ითქვა, რომ და-
ვითის მეფიბის წინარე პერიოდში სამხრეთ-
აღმოსავლეთი მხრიდან ქვეყანა მოოხრდა
თურქ-სელჩუკთა გაუთავებელი შემოსევე-
ბით. ამას მოჰყევა და დაემატა ბიზანტიის
იმპერიის მიერ კავკასიაში, სამხრეთში განს-
ორციელებული ქმედებები, რომლის მე-
ოხებითაც ქვეყანამ სახელმწიფობრივბა
დაკარგა. საგულისსხმოა ისიც, რომ ბიზან-
ტიილებმა სომები მოსახლეობის უდიდესი
ნაწილი აყარეს და იმპერიის სხვადასხვა
რეგიონში ჩაასახლეს. ეს ყველაფერი კი
იმით დასრულდა, რომ სელჩუკებმა იოლად
დაიპყრეს სომხეთი და შექმნეს რამდენიმე,
მათ შორის დვინის, ანისისა და შაჰ-არმენე-
ბის საამიროები.

1068 ნლიდან სომხეთ-საქართველოს
მიმართულებით განხორციელებული სამხ-
ედრო-პოლიტიკური ავანტიურები იგეგმე-
ბოდა და ინტენსუა ქალაქ განძადან. დავოთ
აღმაშენებლი კარგად ხედავდა, რომ სომხ-
ეთის ფეხზე წამოყენების გარეშე სამხრეთის
მხრიდან მორლეველი ზღუდის გამოთლიანე-
ბა გაჭრდებოდა. ამიტომ, მას მერე, რაც
არსებითად გადაწყვიტა საქართველოდან
თურქ-სელჩუკთა განდევნის პრობლემა,
1118 წელს სომხეთისკენ შეპრუნდა, აიღო
ლორქ და საქართველოს დაუკავებდე-
ბარა ტაშირ-ძორაკერტის სამეფო. 1124
წელს კი გაათავისუფლა შირაკის სამეფოს
დედაქალაქი ანისი და ისიც საქართველოს
შემოუკრთა.

საგულისხმოა, რომ დავითმა სცადა
საქართველოსა და სომხეთის ეკლესიათა
გაერთიანება, თუმცა საბოლოო ჯამში ამის
მოგვარება არ მოხერხდა. მიუხედავად ამ
ფაქტისა, სომხური და ქართული ოპლიტი-
კურ-ეკონომიკური ურთიერთობები მაინც
კეთილმეზობლური დარჩა და ასე გაგრძელ-
და კავაკასიში მონაცემების გამოწენამდე.

საქართველოს სამეცო კარს ყურადღება
არც აღმოსავლეთის მიმართულივით, კირ-

ძოდ, შირვანის სამეფოსთვის მოკულია. დავით აღმაშენებელმა ჯერ შევიდობიანი მეთოდებით ურთიერთობა სცადა. მან საკუთარი ასული თამარი შირვანშაპის მეტვიღრეზეც კი დაქორნინა, თუმცა დაგეგმილ შედეგს ვერ მიაღწია და ამის გამო აქტიურ სამხედრო მოქმედებზე გადავიდა. მან რომდენჯერმე დალაშქრა შირვანი, თავის მოხარედ აქცია ეს ქვეყანა. ციხე-ქალაქებში საკუთარი გარნიზონები ჩააყენა. 1124 წლისათვის დავითის მოლაშქრებმა დარუბანდის კარსაც უწინეს და ამით მთელს კავკასიაში ერთიანი სამხედრო-პოლიტიკური სივრცე შექმნეს. ეს უკანასკნელი, ბუნებრივია, კულტურული სივრცეების თანაარსებობასაც გულისხმობდა და შესაბამის შედეგებზე იყო გათვლილი. გაძლიერდა საქარავნო-სატრანზიტო გზების მნიშვნელობა. ვოლგისა და დონის აუზის ქვეყნებამდე უნია თბილისიდან, განჯადან თუ დარუბანდიდან წამოსულმა აბრეშუმმა, ხალიჩებმა, ნეოსაცხებლებმა... ჩრდილო-ეთიდნაც დაიძრა ბენევული, სამხრეთის ნაკადებით წამოვიდა ირანული და ჩინური ჭურჭელი, მთელი დატვირთვით ამოქმედდა „აბრეშუმმს დიდი გზა“, რითაც ჩინეთი საქართველოზე გავლით დაუკავშირდა შავი და ხმელთაშუა ზღვის აუზის ხალხებს, ცენტრალურ კავკასიონზე გადამავალ გზებს, ბიზანტიასა და რომეს.

მიუქედავად იმ გარემოებებისა, რომ განვითარებული ფეოდალიზმის ეპოქის, განსაკუთრებით კი დავით მეოთხე აღმაშენებლისა და თამარის მეფობის ხანაში საფუძველჩაყრილი დიდი ტრადიციები დროდადრო ფერხდებოდა, მან თავისი მარირენტირებელი მნიშვნელობა ერთიანი კავკასიური ცივილიზაციის შექმნაში მაინც შეძლო. მარტო ის ფაქტი რად ღირს, რომ საქართველომ XVII საუკუნის დასასრულამდე მაინც უზრუნველყო „აბრეშუმის დიდი გზის“ ფუნქციის შენარჩუნება და იმ დიდი ეკონომიკური თუ კულტურული გაცვლა-გამოცვლის პროცე-

სის წინსვლა, რომელიც ხალხებს, ერებსა
და ეთნოსებს აახლოებდა.
სწორედ ეს გარემოება, ბევრ სხვა ფაქ-
ტორთან ერთად, არის მიზეზი ერთიანი კუკა-
სიური ცივილიზაციის ჩამოყალიბებისა...

გრავო, მარ!

ბლების ნორჩ მსახიობ - მოცეკვავეებს

საქართველოს ქორეოგრაფიის მოლ-

ქართულ ხალხურ ქორეოგრაფიას
მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს. ხალხური ცეკვა, ეს არის იმპროვიზებული სანახაობა, რომლის დამდგმელი, შემსრულებელი და მაყურებელი თვით ხალხია. იგი თვითმყოფადია, ხალხის ყოფაში შექმნილი და განვითარებული. ცეკვაში იხსნება ხალხის სული, წარმოჩნდება წეს-ჩვეულებები. ამ აზრით, იგი ერთგვარი მატიანეა ცალკეული ხალხის ცხოვრებისა. ცეკვაში გამოიხსება გრძნობები, ემოციები, ისტორიული წარსული და გეოგრაფიული პირობებიც კი, ამიტომაა, რომ ხალხური ცეკვები ერთმანეთს არ ჰეთა. რამდენი ცეკვაცაა, იმდენი ხასიათია, განცდაა, სხვადასხვაგარი აღქმაა.

როდესაც ეს გრანატიონზული მასალა სკენურ სახეს იქნის, აქ უკვე უდიდესი როლი ენიჭება დამდგმელ ქორეოგრაფს და ხელოვან პროფესიონალთა გუნდს, რომელიც ერთად, შეთანხმებულად მუშაობენ და ქმნიან ხელოვნების ნიმუშს - ცეკვას. მათი თანამშრომლობით იხვენება და ზუსტდება ილეთები, ისნი იქნის ახლებურ იერ-სახეს, ზოგჯერ ჩნდება სიახლეებიც. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ რადგან ცეკვა ხალხის წიაღიდან წარმოიშვა, არავის აქვს უფლება, ცოდვილის ხელით შე-

ପାରତୁଳିର ଅକ୍ଷୟା ଗ୍ରଦନ୍ଧବାତା ସହିତିରି

ეხოს მას და ისეთი ელემენტები შესძინოს, რაც თავისთავად მიუღებელი იქნებოდა ამ ხალხის ისტორიისათვის, მენტალიტეტისა და წეს-ჩვეულებისათვის. შეიძლება მეტად დაიხვეწოს მელოდია, გარკვეული ილეოთა ბი, მაგრამ საწყისი ცეკვისა უნდა დარჩეს ამოსავალ წერტილად.

დღეს რომ ქართული ქორეოგრაფია
ფეხზე დგას, ეს მხოლოდ და მხოლოდ ქო-
რეოგრაფების დამსახურებაა. უფროსმათ
თაობამ ქორეოგრაფებისა, თავის მხრებზე
აიღო ეს უდიდესი ტკირთი და, ყველაფრის
მიუხედავად, კვლავც გადასცა მომავალ
თაობებს, ქართული ცეკვის ლაზათი, სული,
ქართული დარბაისლობა და კდემამოსილე
ბაც.

აბლათ საჭირო და დროულია სახელმწიფო ორგანიზაციის მეტად იზრუნოს ქართული სულის გადასარჩევად, იგი მეტად ამოუღეს მხარში იმ ადამიანებს, ვისაც ქართული ცეკვის ქორეოგრაფები ჰქვიათ. ახლა, როგორც არს-დონს, ასე გვჭირდება, გვახსოვდეს: – ვინაურ და საიდან მოვლივართ...

ქართული ცეკვა სულის შეურულობა
ბაა, ცამდე ამაღლებაა... იგი გრძნობათა
სკივრია. დაე, გვაოცებდეს მუდამ, გვასვებდეს,
გვამაყდებდეს, რომ ვართ ქართველინი,
მაგრამ ყოველივე ამას სახელისუფლებო
ინსტანციების გვერდში დგომა და დაფინანსება
ესაჭიროება. ქართული ქორეოგრადუი
ფია მარტო სახელმწიფო ანსამბლები არ
არის. უმაღლერობას ვერ გამოიჩინთ და
მადლიერებას გამოვხატავთ სახელმწიფოს
მიმართ დიდი ანსამბლების ფინანსური მხ-
არდაჭერისათვის, მაგრამ, კიდევ ვიმეო-
რებთ, საქართველოს ქორეოგრადუი მარტო
სახელმწიფო და მუნიციპალური ანსამბლები
პი არ არის, მას ფესვები აქვს, რომელსაც

სახელმწიფოსგან წყლის პკურება, მორჩყვა უნდა, თორემ ფესვი თუ გახმა, არც ტანი შეგვრჩიბა და არც თავი.

თუკი სახელმწიფო ცურად იღებს ჩვენს
ხვეწნა-მუდარას, საბავშვო ქორეოგრაფიის
დაფინანსებასთან დაკავშირებით, მაშინ
ალარ ვიქტორი ქორეოგრაფები დამოკიდებ-
ულნი მშპბლის შემონაბრულობაზე და კვლავ
გავსება ცეკვის შესწავლის მსურველთა
კონტიგრნტით დარბაზები, კვლავ დაფრ-
თიანდებიან ულამაზესი გოგონები და ვა-
ჟები, რომელთა შორისაც გამოვლინდებიან
განსაკუთრებულად ნიჭიერი, რომლებიც
შეავსებენ სახელნიფო აკადემიურ ანსამბ-
ლებს. და კვლავ იქტებს ქართული ცეკვა
მსოფლიო არენაზე, გამოჩნდებიან ვარსკვ-
ლავები, რამეთუ გენი, ჯიში, რასა თავისი
სიტყვას იტყვის. ასეთი წარმტაცი საცეკვაო
ხელოვნება, როგორიც ქართული ცეკვაა, იშ-
ვითა მთელს მსოფლიოში. განა ახალს ვამ-
ბობთ რამეს, ეს აზრი მუსიკებს მსოფლიო
საზოგადოებაში, სადაც კი ფეხი დაუდგამს
ჩვენს სახელგანთქმულ ანსამბლებს თავი-
სი სწორუპოვარი შემსრულებლებით. 21-ე
საუკუნეში, ჩვენდა საუბედუროდ, ერთსას
და იმავე საკითხზე გვიჩევს საუბარი. სხვა
ქვეყნის მოქალაქეების ცხოვრება წინ მიი-
ნევს, ჩვენი ცხოვრება კი დგას და არ იძ-
ვრის. ვბრუნავთ, როგორც ციფვი წრეზე და
სხვა საშეკრი არ არის. ცურავინ მოიცალა
ხელისუფლებიდან ხელოვნებისთვის, ადამი-
ანთა სოციალური პირობების გაუმჯობესე-
ბისთვის. ასე მგრინა, იმისთვის გაცალცე-
ლებენ, მათი ლობის ქვეშ მყოფი ბანკები და
ბანკირები გავამდიდროთ, რათა მსუე ღუკა-
მა მათაც შეხვდეთ. აპა, დააკვირდით იმათ,
ვისაც არავითარი დამატებითი შემოსავალი
არ გააჩნიათ, იმ მნირი ხელფასებითა და

ენსიებით როგორ გაწვდებიან ამ აუხტირ ცხოვრებას, თუ არა საბანეო სესხებით და შემძეგ ყველაფრის გაყიდვით, რათა ბანეეს პროცენტები გადაიხადონ. ცეკვის სწავლების მსურველთა რაოდენობის კატასტროფული შემცირება გამოიწვევს მოქმედ ქრეოგრაფ-ჰედაგოგთა უმუშევრობას. თუკი სადმე, რომელიმე ქირეოგრაფიულ ანსამბლს შემორჩა მუსიკოს-აკომპანიატორები, ავტომატურად ისინიც უმუშევრები დარჩებიან, რაც, ჩემი აზრით, სახელმწიფოს არ უნდა აწყობდეს თუნდაც იმიტომ, რომ უმუშევრარი პოტენციურად პროტესტანტია და იგი არსებული ხელისუფლებისა და სისტემის მოწინააღმდეგა. ქართული ცეკვის მიმართ, განსაკუთრებით საბავშვო ქირეოგრაფიის მიმართ, სახელმწიფოს მხრიდან ასეთი ინდიციერენტული დამოკიდებულება ავნებს და არ არგბს საქმეს, ცეკვის სწავლების მსურველთა კლება გამოიწვევს ინდივიდ მოცეკვავთა გაქრობას, რაც კატასტროფა იქნება ქართული ცეკვისათვის. აღარ გვყოლებან მხედიები, სულაბერიძეები, ფოჩიანები, დოლაბერიძეები, ჭანიშვილები, ბერაძეები, თევზაძეები, ჯიქურები, ხოზაშვილები, გოგინავები, პაპიაშვილები, ჩაჩავები და ბევრი და ბევრი, რომლებმაც კვალი დატოვეს, როგორც ინდივიდმა შემსრულებლებმა. მაპატიონ, ვანც გამომრჩა, ყველას თაბახის ცურცელი ვერც დაიტევს. ძნელია ცხოვრება, როცა გრძნობ „არსაიდან ხმა, არსით ძახილი“. ნუ დატოვებთ უიმედოდ, მიხედეთ ქართულ საბავშვო ქირეოგრაფიას.

კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე,
ქორეოგრაფი
ი. ტორაპც

საით ეგიპტები ქართულ ენოვნებ შემოიხადა?

დასაცყისი იხ. ნინა ბოგრძი

Ծարծարուսյլուա յարտուղլո յնօսաձմօ
դամոյցուցելովը էց. ոյնք զոնմը ճան-
բերը սցես, րամծցնի աხալու շրկուրո և-
տիպցա թըմոցուգա եխարցեամո ամ շյանասյնըլո
ատո նոն լուս յանմացլոնամո. ապրուրո Շեո-
ւլցեա Յույատ, ասետո „Ինքը ըզենցուա“
յարտուղլ յնաս տացուս եանցրծլուզո և-
տրուրուս յանմացլոնամո, լուսագու, ար-
սուցը յանցուցուա. եռմ ար նոնացւ յս մինս
հացոնեցա յարտուղլուտացուս, րոմ մատո
յնա իմարինցնուլո յնաս, րաջացն մաս արա
յշչը սութիպցեա մի սոսածլուցեուս յամոսաե-
ագուգ, րոմուլցեու ամշամագ լոյնուցուս և ճա-
պերունոցը սոյցրոնո մոմգոնարցուն. եռմ
ար ցոյցնենցեան ամուտ: ճացմեր տյացեն
քրոմիւցուլ-պագրուարյալուրո յնա և օմ
յնաս յինարցե, րոմելմու պայլա յս սո-
ւլցա ոյնքեա.

„რა ენა წახდეს, ერიც დაეცეს“-ო, თქვა
თავის დროზე გრიგოლ ორბელიანმა. დიდ-
მა იღიამ კი იგივე აზრი ასე გამოხატა:
„მტერობა ენის, არის მტერობა ქვეყნის“.

ებში სისასტოკეს, ძალადობას, ნარკომანიას გაუწევდა პროპაგანდას და რაც ხელს შეუშლიდა ბავშვებსა და ახალგაზრდებში ჯანსაღი მორალის ჩამოყალიბებას და არა მარტო უბრალოდ ეკრანალებათ, არამედ ისჯება კითა/კ კნონით.

ცალე საუბრის თემაა ენის დაინ-ნდურება-დანაგვანება ახალი, ქუჩური ჟარგონებითა და ბილნისტყვაობით, რაც ერთ-ერთი გამოხატულებაა ეროვნული ცნობიერების გადაგვარებისა. ენის ასეთი დაბინძურება ხდება არა მარტო ქეჩის ბიჭების მიერ, არამედ მწერლების, დრამატურგების, რეჟისორების მიერაც. დღეს დედის განება (ან დედაზე დაგინძნა), რომელსაც ადრე ქუჩაში თუ იშვიათად მოჰკვრავდა ადამიანი ყურს და მაშინაც უსიამოვნო შეურულებას გამოიწვევდა მასში, დღეს სპექტაკლებიდან ესმით შეილებთან და შეილებიდან ერთად მისულ დედ-მამას და ბებია-ბაბუსა და უხ-ერხულ მდგომარეობაში აყენებს მათ.

ეროვნული ცნობიერების წინააღმდეგ
მიმართულ ქმედებათა შორის ერთ-ერთია
ნაირ-ნაირი სექტების გავრცელებას
საქართველოში. იგი ქართული ეროვნული
ცნობიერების წინაღმდეგ მიმართულ
ქმედებად იმიტომ ალიქმება, რომ საუკუნეების
განმავლობაში ქართველობა და
ქრისტიანობა დაუცილებელი იყო ერთ-
მანეთისაგან და ლამის იდენტურ ცნებებსა
ნარმიალი იწონინ.

რჩება, რომ თავისი რელიგიური ტოლ-
ერანტობით საქეცყნოდ ცნობილ ქართვე-
ლებს ეთაკილებათ და ერცხვინებათ,
დაუპირისპირდნენ მათ, ვინც მათ წი-
ნააღმდევ თავგამოდებით იბრძვის.

კითარებაა. კოძუისტების 70-ხლიანბა
ბატონობამ და ათეიზმის მძვინვარებამ,
ადამიანთა დიდი ნაწილი დააშორა რნ-
მენასა და ეკლესიას. ის ვითარება, რომ
ბოლო ოცნლეულში საგრძნობლად გაიზ-
არდა მორჩმუნეთა რიცხვი, არ ნიშნავს,
რომ მართლმადიდებლური ქრისტიანობა
მტკიცედ არის ფესვადგმული ჩვენი. ამ-
იტომ, ახლა იმის მოთხოვნა, რომ მშვიდად
ფუცქიროთ, როგორ გვიცვიან სახლებში
სხვა კონფესიის წარმომადგენლები და
როგორ გვაჩერებენ ძალით არამართლმა-
დიდებლურ ლიტერატურას, ეს საკუთარი
მეობის წინააღმდეგ მიმართული ქმედე-
ბაა.

ცხადია, მართლმადიდებლური რწმენის
დაცვას რომ მოვითიხოვ სხვათა ექსპანსი-
ისაგან, ეს სრულებითაც არ ნიშნავს იმას,
რომ რამენაირად მომზონს და ვემსრო-
ბი ბრძოლის იმ ხერხებსა და მეთოდებს,
რომელსაც ზოგიერთი სამღვდელო პირი
იყენებს ჩვენში. მაგრამ იმასაც კარგად
ვაცნობიერებ: სახელმწიფო რომ სათანა-
დოდ იცავდეს ქრისტიანობას, მაშინ კერ-
ძო პირისაგან (სასულიერო იქნება იგი

თუ საერო) მისი დაცვა აღარ გახდებოდა
საჭირო.

აი, ასე თანმიმდევრულად და
ყოველმხრივ მიდის ბრძოლა ქართული
ეროვნული ცნობიერების წინააღმდეგ.
ალენ დალასის პროგრამში იმაზეც არის
მსჯელობა, რომ გაგრძელდება ბრძოლა
ადამიანების გასარყენლად და დაინტება
იგი ბავშვობისა და ჭაბუკობის ასაკიდან.
განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილ-
დება ახალგაზრდებზე, მათი მოქრთამვისა
ო და ასტრიდის მიზნით.

და გახორხის ძინით.
განა სესხებისა და კრედიტების სიხარ-
ბით შეიძლება უარი ვთქვათ ისეთ თავ-
მოყვარეობაზე, ეროვნული ღირსების
გრძნობაზე და საკუთარი ხალხი ისეთ
ხალხად გამოვაცხადოთ, რომელსაც
თავის მმობლიურ ენაზეც კი არა აქვს
დაუბრკოლებლად აზროვნების, გამა-
რთულად მეტყველებისა და წერის კულ-
ტორების!

რა არის ამ მდგომარეობიდან გამოსავალი? ცხადია, თვითიზოლაციის გზა ყოვლად უვარგისი გზაა. დღევანდელ ვითარებაში ჩვენი ერთადერთი ხსნა ის არის, რომ მეტი გონიერება გამოვიჩინოთ და საკუთარი ქვეყნის სიყვარული დავაყენოთ ყველა სხვა ღირებულებაზე მაღლა, ჩვენ თავად არ გამოვიჩინოთ ინიციატივა ეროვნული ცნობიერების, ეროვნული მენტალიტეტის, ეროვნული კულტურის ნერევის საქმეში, ჩვენ თვითონ არ ვთქვათ უარი ჩვენს ქართველობაზე, ან, როგორც ამბობენ, არ გავხდეთ რომის პაპზე უფრო დიდი კათოლიკები!

რეზო გალანტივაძე

ქართულ-ათხაზური და ქართულ-ოსური ქორეოგრაფიული ურთიერთობები – ისცოტია და თანამედროვეობა

შესახებ ერთობობის ურთიერთობის, ეროვნული სარეალი და ეროვნული გამოსახვის ურჩევა

ცეკვა, როგორც ადამიანის საქმიანობის სფერო, კაცთა მოდგმის წარმოშობა-განვითარების ისტორიული პროცესის თანადროული მოვლენა.

განვითარების უძარეს ეტაპზე, სანამ ადამიანის მოვლენათა ესთეტიკური თვალ-საზრისით აღქმა-შეფასების ჩვევები გამოუმუშავდებოდა, იგი საცეკვაო პლასტიკის ელემენტებს იყენებდა, როგორც საკომუნიკაციო საშუალებას. ადამიანები მათი დახმარებით გადასცემდნენ კონკრეტულ ინფორმაციას, აგვარებდნენ ნადირობა-შემგროვებლობასთან დაკავშირებულ საკითხებს, გეგმავდნენ და ანხორციელებდნენ საპროლო მოქმედებებს, ატარებდნენ რიტუალებს.

გავიდა დღი და მას შემდეგ, რაც პლასტიკის ენა დანანერებულმა მეტყველებამ შეცვალა, საცეკვაო ელემენტები ჯერ მთლიანად რელიგიური რიტუალის საკუთრება გახდა, მერე კი სასცენო სახილველის ფუნქციით დაიტვირთა. მიუხედავად ამისა, განვითარებს ამ ეტაპზე საცეკვის პლასტიკმ შეინარჩუნა ის უძველესი საკომუნიკაციო და სხვა მსათან დაკავშირებული ელემენტები, შეიძინა ახალი ფუნქციებიც და ასე თანადათანობით იქცა ხელოვნების ისეთ სრულფასოვან დარგად, რომელსაც ბეჭინერება და სიხარული მოაქვს სხვადასხვა კონტინენტების, სხვადასხვა ეროვნების ნარმომადგენელი და ასევე განსხვავებული კონსერვის მიმდევარი ადამიანებისათვის. ამიტომაც ამბობენ, რომ ხელოვნება, საზოგადოდ და მათ შორის, ცეკვა აახლოებს ადამიანებს, ანიჭებს დიდ ესთეტიკურ სიამოგრძებას, უქმნის პერსპექტივის შეგრძნებას...

თანამედროვე სასცენო ცეკვა, თავისი მრავალფეროვნებით ფოლკლორული ძირებიდანაა ამოზრდილი და დღემდე მისითვე საზრდოობს. ამასთან, დიდ სცენას თავისი მოთხოვნილებები, თავისი სპეციფიკური

კანონები გააჩნია, რაც ნელ-ნელა, მაგრამ დიუინებით ზემოქმედებს ტრადიციულ საცეკვაო კულტურაზე, სახეს უცვლის მას და ხშირ შემთხვევაში აუფერულებს კიდევაც მის ძირძველ სახეს.

ეს გარდაუცალი პროცესია, თუმცა გარკვეულინდად მისი შედეგების შერბილება მანც შესაძლებელია, იქ სადაც საზოგადოება, სახელმწიფო სპეციალურად ზრუნავს ფოლკლორული ხელოვნების შესანარჩუნებლად და გადასარჩენად.

სასიამოვნოა იმის აღნიშვნა, რომ კავკასიის რეგიონი მთელს მსოფლიოში მაღალი საცეკვაო კულტურის ტრადიციულ მხარედ ითვლება. აქ ფოლკლორული საცეკვაო ხელოვნების ტრადიციები, მართლაც, ძლიერია, რაშიც გარკვეული როლი იმ გარემოებამ ითამაშა, რომ კავკასიის რეგიონში გვიან პერიოდამდე არ შეიცვალა ცხოვრების პატრიარქალური ნესები, რის გამოც თავისი ცხოვრებულყოფელი ძალა შეინარჩუნა ტრადიციებიმა, ოჯახის კულტმა, უფროს-უმცროსობის წესმა და ა.შ.

სწორედ აღნიშვნული გარემოების გათვალისწინებით გახდა შესაძლებელი ევროკავშირის, გაეროსა და COBERM-ის ფარგლებში სპეციალური ქორეოგრაფიული ფესტივალის როგონიზება დევიზით: „მშვიდობანი კავკასია“.

ფესტივალმა და მისი პროგრამით განსაზღვრულმა ღონისძიებებმა უკვე მოტანა დადებოთი შედეგები. მან ხელი შეუწყობის დაახლოებას, პოლიტიკური დაბაბულობის ველის შემცირებასა და მოზარდი თაობის ესთეტიკური აღზრდის საკითხების უფრო მეტი სილრმით გააზრებას.

ოლეგ ალავიძე
პროფესორი,
პროექტის დირექტორი

გზა ნათელი ფესტივალ —
„მშვიდობით კავკასიას“!

საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებით კავშირის სახელით აღვნიშვავთ, რომ საერთაშორისო ფესტივალმა „მშვიდობითი კავკასია“, რომლის დასაკვითით ტური გაიმართა თურქეთის რესპუბლიკის ქალაქ ტრაბზონში, წარმატებით ჩაიარა.

ხელვნება, მათ შორის საცეკვაო ხელვნება, ყოველთვის ხელს უწყიბდა და დღესაც ეხმარება მშვიდობითი კარგმოს ჩამოყალბებს, სამოქალაქო საზოგადოების წინსულასა და განვითარებას.

იმედს გამოვთქვამთ, რომ მომავალში დაგეგმილი ანალოგიური ღონისძიებიც სწორედ აღნიშვნული სულისკვეთებით ჩაიიფლის.

პატივისცემით —
ლაუზი (რეზო) შანიშვილი
საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის თავმჯდომარე, პროფესორი

პრეზენტაცია

2014 წლის 29 დეკემბერს საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი აუზში ელ. ახვლედანის სახელმწიფო სამუშავოში გამოიჩინა საზოგადოების ბავშვთა სურათების გალერეის საგამოიფნო დარბაზში გამართულ აუზში, ქართულ-აზერბაზურ, ქართულ-ოსური ქორეოკულტურული ურთიერთობებისადმი მიძღვნილი მორიგი ღონისძიება – კომანქაზდისკების პრეზენტაცია, ფოლკლორმასალების გამოფენა და საჯარო დისკუსია.

სამხრეთ საქართველოში მცხოვრებ უძველეს აგტორების ეთნოსებს შორის განვითარებული და დღიური ადგენდა და დღიური ასახული და დღიური გამოცემა ამიტომაც ამბობენ, რომ ხელოვნება, საზოგადოდ და მათ შორის, ცეკვა აახლოებს ადამიანებს, ანიჭებს დიდ და დღიური ესთეტიკურ სიამოგრძებას, უქმნის პერსპექტივის შეგრძნებას...

თანამედროვე სასცენო ცეკვა, თავისი მრავალფეროვნებით ფოლკლორული ძირებიდანაა ამოზრდილი და დღემდე მისითვე საზრდოობს. ამასთან, დიდ სცენას თავისი მოთხოვნილებები, თავისი სპეციფიკური

ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური ქორეოგრაფიული ურთიერთობი — ისფორტია და თანამედროვეობა

სახელმიწიო ღისკები ქახთუ, ივერიული და თუშები ცეკვები

ამ ახლო წლებში აჭარის ტელევიზიამ ფრიად საინტერესო, ვიტყოდით, საშეილომვილო გადაცემებით მიიპყრო საზოგადოების ყურადღება.

ხელოვნების მოყვარულნი, ფართო საზოგადოება, გზადაგზა ეცნობოდა ცალკეული ქართული ცეკვის გენეზისის, მისი ისტორიული განვითარების, საუკუნეობით შემონახული ტრადიციული ნიშან-თვისებების გამორჩეულობას.

ამ მხრივ, გულითადი წამოწყებებით წარმოჩნდა ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, პროფესორი **ინგა ხალვაშვილი**. ეს დაუდალავი სულისვეთების ახალგაზრდა და მეცნიერი ამჟამად მუშაობს ბათუმის

ლი ქორეოგრაფიის თეორეტიკოსები, ასევე პრაქტიკოსი ქორეოგრაფები.

უნდა ითქვას, რომ მათგან ქართული ცეკვის მოყვარულნი საინტერესო მონათხრობებს ისმენენ. აზრთა სხვადასხვაობა მკაფიო წარმოდგენებს გვიქმნის „განდაგანი“-ს, „ხორუმი“-ს, „ლაზური მებადურული“-ს უძველეს და დღევანდელ სახეობათა შესახებ.

გარდა აქ აღნიშნული ცეკვებისა, სატელევიზიო გადაცემებში აისახა მრავალგვარი ქართული საცეკვაო ფერხულები.

დარწმუნებული ვართ, რომ ტელემაყურებლებზე საუცხოო შთაბეჭდილებას მოახდენდა აფხაზური და ოსური ცეკვების სატელევიზიო განხილვები.

ცეკვის მცოდნებმა კარგად თქვეს იმაზე, რომ წარსულ წლებში ქართველების, ოსი და აფხაზი ხალხების ურთიერთპატივისცემამ ხალხური სცენური ქორეოგრაფიის განვითარებაში მნიშვნელოვანი როლი შესარულა.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირის თხოვნა გულითან მიიტანეს აჭარის ტელევიზიის ხელმძღვანელობამ, პირადად სოსო სატურუამ, ტელეურნალისტმა ინგა ხალგაშმა, ტელეოპერატორმა თამაზ შენირულმა. ასე რომ, ქართული ქორეოგრაფიის კავშირში უკვე გვეგულება სპეციალურ დისკებზე გადატანილი ჩანაწერები ზემოთ ჩამოთ-

ვლილი ცეკვების შესახებ, რაც უდიდესი ისტორიული მონაპოვარია ქართული ქორეოგრაფიის მომავლისათვის.

ზაურ ლაზიშვილი

ხელოვნებათმცოდნეობის უნივერსიტეტში და საფუძვლიანი თეორიული ცოდნით აღონიერებს ახალგაზრდობას.

აჭარის ტელევიზიაში წარმატებულად მუშაობის გამოცდილებაც ბევრად წაადგა. აგრე უკვე რვა წელია ქართულ ცეკვებზე აქცენტის სატელევიზიო მასალებს, სასაუბროდ გამოჰყავს ეროვნული ქორეოგრაფიის დამსახურებული მოღვაწენი, აცოცხლებს პროფესიონალური და თეორიოქმედი კოლექტივების შემოქმედებით მონაპოვრებს.

საცოდნელია, რომ თავისი გადაცემებისათვის შეურჩევია სახელი „სცენა“. სატელევიზიო სცენდან ჩვენ უკვე ვისილეთ აჭარული ხალხური სცენური სატრიფიალო ცეკვა „განდაგანი“, რომლის მხატვრულ-ესთეტიკურ მნიშვნელობაზე ტელეერანიდან გვესაუბრებიან ქართუ-

Old recordings:

- 1. Adzharian Folk Dance Ensemble - Georgia
- 2. Adzharian Song and Dance State Ensemble - Georgia
- 3. Adzharian Wedding
- 4. Adzharian Song and Dance State Ensemble - Georgia
- 5. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 6. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 7. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 8. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 9. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 10. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 11. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 12. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 13. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 14. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 15. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 16. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 17. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 18. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 19. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 20. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 21. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 22. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 23. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 24. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 25. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 26. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 27. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 28. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 29. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 30. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 31. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 32. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 33. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 34. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 35. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 36. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 37. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 38. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 39. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 40. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 41. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 42. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 43. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 44. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 45. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 46. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 47. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 48. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 49. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 50. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 51. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 52. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 53. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 54. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 55. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 56. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 57. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 58. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 59. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 60. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 61. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 62. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 63. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 64. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 65. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 66. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 67. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 68. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 69. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 70. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 71. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 72. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 73. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 74. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 75. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 76. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 77. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 78. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 79. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 80. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 81. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 82. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 83. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 84. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 85. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 86. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 87. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 88. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 89. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 90. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 91. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 92. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 93. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 94. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 95. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 96. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 97. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 98. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 99. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 100. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 101. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 102. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 103. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 104. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 105. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 106. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 107. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 108. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 109. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 110. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 111. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 112. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 113. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 114. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 115. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 116. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 117. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 118. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 119. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 120. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 121. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 122. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 123. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 124. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 125. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 126. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 127. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 128. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 129. Adzharian Wedding - Adzharian - Tbilisi (Soviet) - Tbilisi, 1970
- 130. Adzharian Wedding - Adzharian - T

ქართულ-ათხაზები და ქართულ-ოსები ქართულურული ურთიერთობის – ისცოლია და თანამედროვება

ცავის ხელოვნებას თავისი ისტორიული მასში განვითარება ჰქონია

უფროსების, ლექტორ-მასწავლებლებისა და საქმის მცოდნე სპეციალისტებისაგან ხშირად გამიგონია, რომ ხელოვნებას, მის ცალკეულ ნიმუშს, რომელსაც დღევანდელი კულტუროლოგები საკმაოდ რთული სახელით – არტეფაქტებთ მოიხსენიებენ, თავის კოდირებული მეხსიერება აქვს. აღბათ, ეს გასაკვირველი ფაქტი სულაც არ არის, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ნებისმიერი ნიმუში ხელოვნებისა, ამა თუ იმ ეპოქის ადამიანის მიერ იქმნება. უფრო მეტიც, ხელოვნების ისეთი ნიმუშები, როგორიც ცეკვაა, სპექტაკლია, ანუ დროში მიმდინარე სანახაობაა, ადამიანთა მთელი ჯგუფის მიერ იქმნება. თითოეული ამ ამბის მონაწილეთაგანი კი გარკვეული ეპოქის შეიძლია და აზროვნების იმ წესებით იზრდება, რომელიც მის ირგვლივ არის გამეფებული. ამასთან ყოველ ადამიანს საკუთარი ისტორია აქვს, საკუთარი წინაპრები ჰყავს, საკუთარი გარემოცვა და ხალხური ტრადიციები ასაზრდოებს. ეს ყველაფერი გარკვეულ დროში წესრიგდება, ერთმანეთს ერევა და ბოლოს, იმ მოთხოვნების იფილტრება, რომელიც საზოგადოების მიერ არის წამოყენებული. როგორც ჩანს, ამ მოთხოვნების თავმოყრით შექმნილი ხელოვნების ნიმუში იძენს ისეთ თვისებებს, რომელიც თაობიდან თაობაში გადადის და რასაც, ბოლოს ისტორიული მეხსიერების უწყვეტი ჯაჭვი ჰქვია. ბავშვობის იმ წლებიდან მოკიდებული, რაც საკუთარი თავი მახსოვს და მეხსიერებამ დღემდე შემოინახა, მუდამ კულტურის მუშაქთა გვერდით ვტრიალებდი და ვიზრდებოდი. ეს გარემო, უპირველეს ყოვლისა, იმით იყო გამორჩეული, რომ იგი მრავალენოვანი იყო. აქ ერთმანეთს ენაცვლებოდა ყველადღიურად ოჯახურ და სამეზობლოდ საურთიერთო მეგრული, ლიტერატურული ქართული, რუსული და აფხაზური ენები. ერთის შეხედვით ეს თითქოსდა დადებითი მოვლენაც კი არის, რადგან მოზარდი ბავშვობის წლებიდანვე ითვისებს სხვადასხვა კულტურის მიღწევებს, წესებსა და ტრადიციებს. მეორეს მხრივ, როგორც ჩანს, რაღაც გარკვეული სიძნელეებიც ჩანდები, რადგან თუნდაც სკოლის კედლებში ეჯახები ნაირგვარ ენობრივ მოთხოვნებსა და აზროვნების წესებს, რომელიც, რაღაც დოზით წინ ელობება ბავშვის განვითარების საერთო ტემპს.

გავიდა გარკვეული დრო და მოხდა ისე, რომ ჩემი ცხოვრებისეული მიზნები თუ გზა-სავალი ორგანიზებულ ფოლკლორულ-საკლუბო საქმიანობას, თვითმოქმედებას, მათ შორის ქორეოგრაფიულ ხელოვნებას დაუკავშირდა.

1983-1987 წლებში ვსწავლობდი ქ. სოხუმის კულტურულ-საგანმანათლებლო სასწავლებელში, ქორეოგრაფიულ

ფაკულტეტზე, სადაც მივიღე კვალიფიკაცია: „კლუბის მუშაკი, საცეკვაო კოლექტივის ხელმძღვანელი“. ამის მერე სწავლა გავაგრძელე რუსეთში, კერძოდ, ქ. ტამბოვის კულტურის ინსტიტუტში, ქორეოგრაფიული ხელოვნების სპეციალისტი. ბოლოს თბილისში ეკონომიკური პროფილის სპეციალისტაც მივიღე და უკვე ცეკვის ბიზნესკომუნიკაციების სფეროში გადავინაცვლე.

ჩემი წერილის მკითხველი უთუოდ იკითხავს – რისთვის ვყები მე ახლა აღნიშნული მოვლენების შესახებ?

უპირველეს ყოვლისა, იმიტომ, რომ მკითხველს ქართულ-აფხაზური ქორეოლულტურული ურთიერთობის ერთი, ჩემი აზრით, საინტერესო ფაქტის შესახებ მოვუთხრო და ადამიანურ ურთიერთობებში არსებული პრობლემების თავისებურებებზე დაფიქრების ჩემთვის მისაწვდომ მაგალითებზე კიდევ ერთხელ მივთითო. მოხდა ისე, რომ საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითმა კავშირმა საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით ერთი დიდი პროექტის განხორციელება დაინწყო. მკითხველს აქვე შევახსენებთ, რომ აღნიშნული პროექტის არსისა და თავისებურებების შესახებ ამომწურავ საუბარს გაზეთ „საქართველოს ქორეოგრაფია“-ში სპეციალური დრო და ადგილი დაეთმობა. ამიტომაც, დღეს ჩემ მხოლოდ მის ერთ პატარა სეგმენტზე გავამახვილებთ ყურადღებას. ყველაფერი ამის გათვალისწინებით მხოლოდ იმას აღვინიშნავთ, რომ პროექტის განმსაზღვრელი იდეა უკავშირდებოდა ქართულ-აფხაზურ და ქართულ-ოსურ ქორეოკულტურულ ურთიერთობებს. პროექტის განხორციელების პროცესის ერთ-ერთი შუალედური ღონისძიება გაიმართა 2014 წლის ზაფხულში თურქეთის რესპუბლიკის ქ. ტრაზზონში.

კავკასიის რეგიონში არსებული პოლიტიკური სიტუაციის გამო ერთ-ერთ სერიოზულ პრობლემად იქცა ფესტივალის მონაწილე, მათ შორის აფხაზური ანსამბლის გამოყვანის საკითხი. პრობლემის მოგვარების პირველსავე ეტაპზე, ბუნებრივია, რჩევა ვკითხეთ იმ ადამიანებს, ვისაც პროფესიული ურთიერთობები აქვთ შენარჩუნებული იქაურ კოლეგებთან და შესაძლებლობების ფარგლებში ცდილობენ მის შენარჩუნება-გაღრმავებას. ასეთად, უპირველესად, მივიჩინეთ თბილისში მოღვაწე აფხაზეთის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლის ხელმძღვანელი, ბატონი სერგო გეგეჭკორი. სწორედ მისი საშუალებით დაფილობების ფარგლებში ცდილობენ მის შენარჩუნება-გაღრმავებას. ასეთის შემთხვევაში ეს „იარაღ“ მხოლოდ დადებითი მუხტის მატარებელია და მხოლოდ პროგრესისათვის ბრძოლაში თუ გამოდგება.

ხელმძღვანელს, აფხაზეთის დამსახურებულ არტისტს ქალბატონ ციალა ჭკადუას. სატელეფონო ურთიერთობების აწყობაში თავისი როლი იმანაც ითამაშა, რომ მე ოდესადაც სწორედ ქალბატონ ციალას ხელმძღვანელობით ვეუფლებოდი ცეკვის ხელოვნების საიდუმლოებებს. გაიძა თბილი და საქმიანი ურთიერთობები, თუმცა, ბოლოს პრობლემები მაინც გაჩნდა უკვე პირად დოკუმენტაციასთან და ბავშვების მიერ საზღვრის გადაკვეთის საკითხებთან მიმართებაში. რაკი საქმე დაწყებული იყო, პირველადი კვალიც გავლებული, უფრო წინ წავინიერ დავუკავშირდით აფხაზეთის ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლ „შარათინის“ საბავშვო სტუდიის ხელმძღვანელობას, კერძოდ კი საქართველოსა და აფხაზეთის დამსახურებულ არტისტს, ბატონ ვახტანგ ვოზბასა. სტუდია „აირუმა“, რომელიც სწორედ ბატონი ვახტანგის უშუალო ხელმძღვანელობით საქმიანობს, კადრს უმზადებს დიდ ანსამბლს და შესაბამის პედაგოგიურ საქმიანობასაც ეწვეა. ურთიერთობის ხაზის გაბმაში გარკვეული როლი იმანაც ითამაშა, რომ ბატონი ვახტანგის ძმისშვილი ჯამში ყველაფერმა კარგად ჩაიარა. ცეკვის ხელოვნებამ, ერთობლივმა საკონცერტო გამოსვლებმა პატარებსაც და დიდებსაც კიდევ ერთხელ შეასენა, რომ ისტორიული ძირების ერთიანობა, ხალხების ბედი თუ უბედობა ისეთი სიღრმისეული მოვლენებია, რომელსაც პოლიტიკური მოსაზრებებით თავისმოვეული პრობლემები ვერ ერევა.

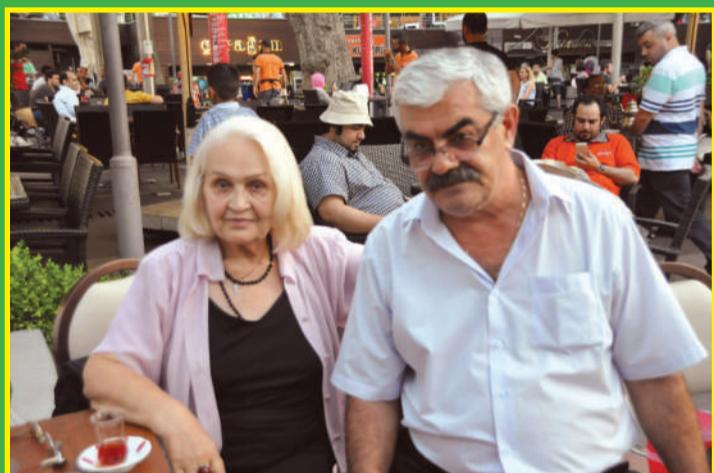
სიტუაცია დადებითად აეწყო, დაინიშნა ფესტივალის ჩატარების კონკრეტული ვადები და ჩემი კავშირის დელეგაციაც, როგორც ორგანიზატორი მხარე, ადრიანად გაემგზავრა თურქეთის მიმართულებით. სათანადო საორგანიზაციო პრობლემების მოგვარების შემდეგ გავემგზავრეთ ტრაპზონის აეროპორტში აფხაზური დელეგაციის დასახვედრად. ვერ დავმაღავა, რომ სერიოზული ვალები და ჩემი მოხდება, როგორ შევხვდებით ერთმანეთს, დარჩა კი თუნდაც ემოციური ურთიერთობისათვის საჭირო რესურსები ჩემში?! ეს და ამგართა საკითხები, ნამდვილად მაფიქრებდა. სათანადო გამოსასვლელში ჯერ ბავშვები გამოჩნდნენ, მათ ცოტა ხანში ბატონი ვახტანგი და მისი მეუღლე ქალბატონის დიპლომის დასახვედრად. ვერ დავმაღავა, რომ სერიოზული ვალები და რა მოხდება, როგორ შევხვდებით ერთმანეთს, დარჩა კი თუნდაც ემოციური ურთიერთობისათვის საჭირო რესურსები ჩემში?! ეს და ამგართა საკითხები, ნამდვილად მაფიქრებდა. სათანადო გამოსასვლელში ჯერ ბავშვები გამოჩნდნენ, მათ ცოტა ხანში ბატონი ვახტანგი და მისი მეუღლე ქალბატონი ლანა ბეჭვაია მოჰყვნენ.

ქალბატონმა ლანამ შემიცნო ბატონის ფარგლებში გამოვარების ეტაპზე, ბუნებრივია, რჩევა ვკითხეთ იმ ადამიანებს, ვისაც პროფესიული ურთიერთობები აქვთ შენარჩუნებული იქაურ კოლეგებთან და შესაძლებლობების ფარგლებში ცდილობენ მის შენარჩუნება-გაღრმავებას. ასეთის შემთხვევაში ეს „იარაღ“ მხოლოდ დადებითი მუხტის მატარებელია და მხოლოდ პროგრესისათვის ბრძოლაში თუ გამოდგება.

პროექტი გრძელდება, ვიმედოვნებთ, რომ იგი ლოგიკურ დასასრულიმდე მივა. შეჯამდება მისი შედეგები, რომელიც სამომავლოდ გზას გაუსვესნის ახალ შესაძლებლობებსა და მისაგანარებელ პერსპექტივებს.

დასამალი არ არის და უნდა ითქვას, რომ საწყის ეტაპზე იყო გარკვეული დაძლებულობა, ვფრთხოლობდით რამე კონფლიქტის მსგავსი არ წარმოქმნილიყო ბავშვებს შორის, მაგრამ საბოლოო ჯამში ყველაფერმა კარგად ჩაიარა. ცეკვის ხელოვნებამ, ერთობლივმა საკონცერ

**ქართულ-აზერბაიჯანური და ქართულ-ოსეტი ქართლურულფეხურული
ურთიერთობები — ისფორია და თანამედროვეობა**

**ДЕТСКАЯ ХОРЕОГРАФИЧЕСКАЯ СТУДИЯ
ГОСУДАРСТВЕННОГО АНСАМБЛЯ ТАНЦА
АБХАЗИИ «ШАРАТЫН» ИМ. ЭДУАРДА
БЕБИЯ «ЯЙРУМА»**

Детская студия «Яйрума» начала свою творческую деятельность в 1998 году. В 2000 году «Яйрума» выступила со своим первым концертом в Государственной филармонии г.Сухум, также приняла участие в республиканских и международных конкурсах, где неоднократно брала призовые места и высшие награды Гран-при. Студия выезжала на конкурсы по России и дальнему зарубежью - это: Турция, Италия, Швейцария, Венгрия, Австрия, Москва, Санкт-Петербург, Сочи и др.

Творчеству «Яйрума» руководил один из лучших залов России, зал «Чайковского» в городе Москва. Вместе со своими наставниками, го-

сударственным Ансамблем танца «Шаратын», чьи танцы покоряют сердца зрителей, прославленным коллективом из Абхазии, «Яйрума» показывал свои красочные номера, и зал не оставался равнодушным. У студии много творческих планов и они их будут реализовывать со своими педагогами, бывшими солистами государственного Ансамбля «Шаратын», которые большую часть своей жизни проработали в этом коллективе. Руководитель студии, Народный артист Абхазии - Вахтанг Возба. Главный балетмейстер, заслуженная артистка Абхазии - Анжела Дбар. Музыкальный руководитель, заслуженный артист Абхазии – Роберт Жиба.

ԱՆԴՐԻԱ ՎԱԳԻՆԵԼՈՒ ՔԱՂ...

2014 წელი უკვე ისტორიის საკუთრებაა. იგი ისტორიულ მექსიკურებაში გადადის და იქ მისთვის კუთვნილ ადგილს იკავებს ბევრ იმ საქმესთან, რომელიც სამომავლოდ სწორედ რომ 2014 წელს დაუკავშირდება. შეიძლება ისე მოხდეს, რომ ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა, ყველაზე დიდი საჩქარი ჩვენი სახელმწიფო ბრიტანიისათვის აღმოჩნდეს ასოცირების იმ ისტორიული ხელშეკრულების რატიფიცირება, რომელიც დეკემბრის ბოლოსათვის მოახდინა ევროპარლამენტმა. ღმერთმაც ქნას ადამიანების, უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი თანამოქალაქეების უმეტესობის მოლოდინი და იმედები გამართლდეს. ამასთან, არც სიფრიზების მოდუნება შეიძლება, რადგან იგივე მოვლენა გარკეული საფრთხეების შემცველიცაა, მით უფრო მაშინ, როდესაც გვერდით ძნელად პროგნოზირებადი მეზობელი ბინადრობს და, რაც მთავარია, არც თავის ზრაცხებს მალავს. ესეც არ იყოს, ცხოვრება იმდენად როტლოია და საზოგადოებრივი

ვი ინტერესები ისე პოლარიზებული, რომ
შეცდომა-გადაცდომებისაგან არავინაა
დაზღვეული. სწორედ ამის გამოხატულე-
ბას წარმოადგენდა ამ დღეებში, კაცმა
რომ არ იცის, რომელ ბინძურ საქმოსნურ
გონებაში მოიხარსა, მსოფლიოს უძველეს
ოქროს მომპოვებელ-გადამაუშავებელი
მაღაროს ბარბაროსულად აფეთქების
ფაქტი, კაზრეთის, უფრო ზუსტად საყ-
დრისის მიდამოებში.

ფაქტი ერთია, ხელისუფლებამ
წაუყირუა, საქმოსნებმა იაქტიურეს და
თავისი სანადელი მაინც აისრულეს. ეს
ყველაფერი კი იმაზე მიუთითებს, რომ
სახელისუფლებო სტრუქტურებში კვლა-
ვაც ბოგინობენ ადამიანები, ვისთვისაც
ურყევ ჭეშმარიტებას წარმოადგენს მარ-
ქისიმის ცნობილი იდეა კულტურის,
როგორც ზედნაშენური კატეგორიის მეო-
რადობის შესახებ, რომლის განადგურე-
ბით ბევრი არაფერი ფუჭდება, მთავარია
იყოს ფული, სალაფავი და მაძლრისად
(ჯოვანება. იმედი უნდა ვიძონიოთ, რომ

ასეთთა რიცხვი თანდათანობით შემ-
ცირდება და ჩვენთვის ასე სანუკვარი
ქართული კულტურა, ყველა თავისი დარ-
გით ნელ-ნელა ამოისუნთქავს.

ეს, რაც შეეხება გარეშე ფაქტორებს
და ისიც მხოლოდ მათ გარკვეულ
ნაწილს. ამის გარდა სხვა პრობლემებიც
ხომ არსებობს და ისინი საერთოა კულ-
ტურის ყველა სფეროსათვის, მათ შორის
ქართული ქორეოგრაფიული ხელოვნები-
სათვის. ესაა აღნიშნული სფეროსათვის
აუცილებელი მატერიალურ-ტექნიკური
ბაზები, პედაგოგ-ქორეოგრაფთა პრო-
ფესიონალიზმი, ტრადიციებისა და ნო-
ვატორობის ურთიერთობის საკითხები,
საჩვენებელი, საკონცერტო სივრცეების
გაზრდილი ფასები, საგასტროლო მოგ-
ზაურობასთან დაკავშირებული პრობ-
ლემები და ა.შ.

სულიად აშენარაა, რომ ბევრი აძ
საკითხთაგან უაღრესად ძნელად მოსაგა-
ვარებელია, ხოლო ნაწილი თვითონ ჩვენს
მონაბეჭიაზეა დამოკიდებული. მთა-

ვარია სწორად გვესმოდეს პრობლემების არსი, სიმწვავის ხარისხი და შევთანხმდეთ მათი გადაჭრის გზა-საშუალებების თაობაზე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალ-
ისწინებით გაზეთი „საქართველოს ქო-
რეოგრაფია“ თავის გვერდებზე ხსნის
რუბრიკა „საფინცნოს“. ამ რუბრიკას ქვეშ
სარედაქციო კოლეგია ეცდება სადისკუ-
სიო პრობლემების წინა პლანზე გამოტ-
ანას, თავს მოუყრის პროგრესულ იდეებს,
დასახავს საკითხების გადაწყვეტის გზა-
საშუალებებს. ჩვენ გვაინტერესებს
ყოველგვარი, თუნდაც ერთი შეხედვით,
მოულოდნელი და არაგონიული იდეაც,
რადგან მიგვაჩნია, რომ სწორედ მათი
თავმოყრა-შეჯერებით შეიძლება საუკე-
თესო გზების მიღწება.

P.S. იმდენი გვაქვს ჩვენი კოლეგები
გამოიგვეხმაურებიან და მოგვაწოდებენ შე-
საბამის იდეაბს.

სარედაქციო კოლეგია

æ œ œ œ œ œ œ !

საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის აღმინისტრია, გაზე 『საქართველოს ქორეოგრაფიის』 სარედაქტო კოლეგიასთან ერთად, გულითადად ულოებებს ქალწაფონ ეცას სამეცნიერო საქმიანობაში გადაფიქტულ ნარჩაფერულ ნაბიჭვა და უსარვებს შემდგომ შემოქმედებით გამართვისწის.

અ વ લ એ ટ એ ક એ ન !

1. გამოჩენის თარიღის მიზნისა და საზოგადო მოლ-
ვარის, ჰეთონს თავმცირ წერტილს.

2. լրացնելու գործությունը կազմությունում է առաջնային դաշտում՝ առաջարկություն հանդիսանալու վեհականությամբ:

საქართველო ქორეგონთვის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კურსით
აპირებს კურსით ახალი ცოვის შექმნას. კურსით ხელმძღვანელობა
და გაზიარება „საქართველო ქორეგონთვის“ სარესატესით კოცელია თხ-
ოვნით მიმართავს ყველა - ქორეგონთვის მოღვაწეთა კურსითი
წევრებსა და ქართველი ქორეგონთვის ბეჭ-ილდეთ დათინებულებებიდან
აღმამიანებს, მოვკეთოსონ მოსაზრებები „ცოვი“ ახალი კარიანების
თაობაზე. კანსახიანებისა და ფასტოზე ცალკეული იღებს, ნინალატებებს, ას-
ეთიც ცოვის მხარე კარიანების უსიარებელი.

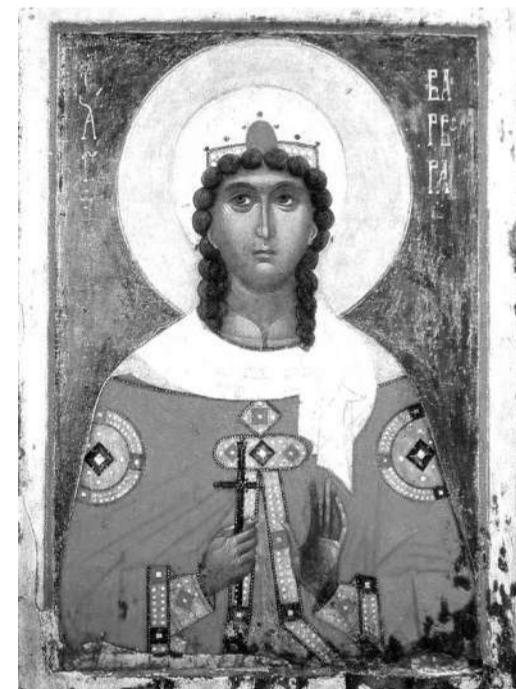
ნინაშვილ მარცობას მოგახსენებთ თანამშრომელობისა და
თანამდებობისთვის.

ნმანები გარშემო

იმპერატორ მაქსიმიანეს მეფობ-
ბის დღოს (305-311 წწ.) ილიოპო-
ლისში ცხოვრობდა ერთი მდიდარი,
განათლებული და დიდი თანამდე-
ბობის კაცი - დიოსკორე. მას ჰყავდა
მშვენიერი აღნაგობისა და ლამაზი
სახის გოგონა, ბარბარე. მიუხედ-
ვად იმისა, რომ იგი წარმართა
ოჯახში გაიზარდა, კერძებისათვის
თაყვანი მაინც არასდროს უცია.
ერთხელ მან გაიცნო ქრისტიანი
გოგონები და სულ მალე მოინათლა
კიდევაც.

ბარბარეს მამა რამდენიმე წლით
სხვა ქვეყანაში უნდა გამგზავრე-
ბულიყო, წასვლის წინ დაიქირავა
მშენებლები და ბაღში აპანოს აშენ-
ება დაავალა, ორი სარკმლით –
სამხრეთით და დასავლეთით.

ერთხელ ბარბარემ შეიარა მშენებლობაზე. მას არ მოეწონა სარკმელთა განლაგება და სასწრაფოდ ამოაქოლვინა ისინი. შემდეგ გააკეთებინა სამი სარკმელი აღმოსავლეთის მხარეს წმიდა სამების სადიდებლად.

რისთვისაც ეძებდა იგი გოგონას, ახ-
ალგაზრდამ კი თითით მიანიშნა იმ
მთისკენ, რომელზედაც წმიდა ბარ-
ბარე წვალებ-წვალებით მიათრევდა
ფეხებს. გამხეცებული მამა დაეწია
ასულს, ძირს დაანარცხა და წიხ-
ლებით შედგა, შემდეგ წაათრია თმე-
ბით და ერთ ქოხში შეამწყვდია. მნ-
ყემსმა რომელმაც გასცა იგი, იქვე
მიიღო დათვის რისხვა – ხელგაშვერილ
ლორდად იქცა.

დიოსკორემ კი ყოველივე ქვეყნის
მმართველს – მარტიანეს შეატყობი-
ნა და ბრძანა მარტიანემ ქალწულის
ჩამოყავანა მასთან. მოჰვევარეს ქალ-
წული, მაგრამ მრავალი ხევწნისა და
მუქარის მიუხედავად ბარბარემ მაინც
არ უარყო უფალი, რამაც ძალზე
განარისხა მარტიანე.

როდესაც მარტიანემ ვერაფერი
მოუხერხა, ბრძანა თავი მოეკვეთათ
მისთვის. დიოსკორემ კი ითხოვა, რომ
თვითონვე მოეკვეთა თავი შვილისათ-
ვის. ასე ადსერულა და მიეახლა
უფალს წმიდა ბარბარეს სული. წმიდა
ბარბარე ბავშვების მფარველი წმინ-
დანია.

14 დეკემბერს ქალაქ ზუგდიდში ჩატარდა სამეგრელო-ზემო სენატის რეკონის ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის 2014 წლის შემაჯამებელი კონცერტი, სადაც მონაწილეობა მიიღეს ზუგდიდის, სენაკის, მარტვილის, ნალენჯიხის, ჩხოროწყუს, აბაშის ბავშვთა და მოზარდთა ქორეოგრაფიულმა ანსამბლებმა. შემაჯამებელი კონცერტის ორგანიზატორები გაბლინგი საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის სამეგრელო-ზემო სენატის რეგიონალური ორგანიზაციის თავმჯდომარე თამაზ მოსა და კავშირის სამეგრელო-ზემო სენატის რეგიონალური ორგანიზაციის თავმჯდომარის მოადგილე, სახალხო ქორეოგრაფიულ ანსამბლ „ცისკარის“ სამხატვრო ხელმძღვანელი რომელ ბულია. ღონისძიების საპატიო სტუმრები იყვნენ საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე, პროფესორი ოლეგ ალავიძე,

კავშირის პასუხისმგებელი მდივანი მურმან გამისონია, კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე, ქალაქ თბილისის საქალაქო ორგანიზაციის თავმჯდომარე კახაბერ მარკოშვილი, კავშირის მენეჯერი და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის კურატორი გორგა გრძელიშვილი. ღონისძიების მხარდამჭერი გახლდათ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრ „ოდიშის“ დირექტორი ნინო მამურარია. კონცერტის დასკვნით ნანიშვილი, ზუგდიდის უხუცესი ქორეოგრაფი ბატონი რეზო ჩხეიძე დაჯილდოვდა ბრწყინვალების ორდენით; ქორეოგრაფიულ ანსამბლ „თუთარჩელას“ ქორეოგრაფს მალხაზ გვარამიას მიენიჭა საქ. ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის „წლის ქორეოგრაფ-რეპეტიტორის წოდება“; კავშირის ამაგდარის საპატიო წოდებით დაჯილდოვდნენ: უანა გაგუა, გურამ ნარმანია, მალხაზ გვარამია და გურგენ სამუშია. ანსამბლებს კი გადაეცათ საპატიო დიპლომები.

17 დეკემბერს, ქ. ქუთაისში, ოპერისა და ბალეტის ოეატრის შენობაში, გაიმართა ღვაწლმოსილი ქორეოგრაფიის, მურმან ჭუმბურიძის 70-წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო საღამო.

ღონისძიების ორგანიზატორი იყო საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის ცენტრალური ოფისი, კავშირის იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმ ქვემო სენატის რეგიონალურ ორგანიზაციასთან ერთად.

საიუბილეო კონცერტში და გამოსვლებში მონაწილეობა მიიღეს სტუმრებმა, კოლეგა-ქორეოგრაფებმა და მათი ხელმძღვანელობით მომუშავე ანსამბლებმა.

განცხადება

საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირი, 2015 წლის იანვართებერვლისთვის გეგმავს ქართული საცეკვაო ხელოვნების პრობლემებისადმი მიძღვნილ სამეცნიერო-პრაქტიკულ კონფერენციას.

გთხოვთ მიიღოთ მონაცემები!

კონცერტუალური ფლი

2014 წლის 25 დეკემბერი აჭარის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლის შემოქმედებით ისტორიაში ერთ-ერთი გამორჩეული და მნიშვნელოვანი დღე იყო. გამორჩეული იმ თვალსაზრისით, რომ რეკონსტრუქციისა და რეაბილიტაციის შემდეგ საზეიმოდ გაიხსნა სახელმწიფო ანსამბლის შენობა, ასევე, პირველად მისი არსებობის ისტორიაში, გაიხსნა ანსამბლის მუზეუმი, სადაც გამოფენილია ისტორიული ფოტოები; ყველათვის კარგად ნაცნობი ფატმან კობალაძისა და თემელ მიქელაძის ნაციონალური სამოსი, რისი ნახვის შესაძლებლობა ყოველთვის ექნება დამთვალიერებელს. მაყურებელმა იხილა ანსამბლის შესახებ პირველი დოკუმენტური ფილმი, სახელწოდებით „დაარსებიდან დღემდე“ (რეჟისორი ირაკლი ყაჭაბიშვილი). პრემიერა გაიმართა სახელმწიფო ანსამბლის საკონცერტო

დარბაზში, ხოლო საღამოს 19 საათზე, ბათუმის სახელმწიფო მუსიკალურ ცენტრში გაიმართა სპეციალური პროგრამის პრეზენტაცია. შენობა საზეიმოდ გახსნა აჭარის ა.რ. მთავრობის თავმჯდომარე არჩილ ხაბაძე და აჭარის ა.რ. განათლების, კულტურისა და სპორტის მინისტრმა გიორგი თავაძაიშვილმა; შენობის გახსნას ესწრებოდნენ აჭარის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე აკანდილ ბერიძე, ქ. ბათუმის მერი გიორგი ერმაკოვი, საკრებულოს თავმჯდომარე ირაკლი ჭეიშვილი, საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვწეთა შემოქმედებითი კავშირის თავმჯდომარე ლაუზი(რეზო) ჭანიშვილი და მოადგილე ზაურ ლაზიშვილი; საპატიო სტუმრები: ანზორ ერქომაიშვილი, ფრიდონ სულაბერიძე, ომარ მხეიძე, თენგიზ უთმელიძე, უჩა დვალიშვილი და აჭარის ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირის

თავმჯდომარე გენო ჭელიძე. გახსნას ესწრებოდნენ ანსამბლის ყოფილი წევრები და მათი შთამომავლები; მოწვეული სტუმრები საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან, ბათუმელები და არა მარტო ბათუმელები; ადგილობრივი პრესისა და ტელევიზიების ნარმომადგენლები, ასევე თურქეთის ტელევიზიის გადამდები ჯგუფი. პირდაპირი ჩართვა გაიმართა აჭარის ტელევიზიის საშუალებით. კონცერტის დასასრულს საქართველოს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა შემოქმედებითი კავშირის გადაწყვეტილებით, საცეკვაზე ხელოვნებაში შეტანილი წვლილისთვის ანსამბლის დირექტორი თარ მიქელაძე დაჯილდოვდა „ბრწყინვალების ორდენით“, ხოლო ქ. ბათუმის მერის გადაწყვეტილებით – ბათუმის საპატიო მოქალაქეების წოდებით. ანსამბლის მთავარი ქორეოგრაფი გიორგი ფარსენაძე – ენვერ ხაბაძის სახელობის

პრემიითა და ოქროს მედლით. ანსამბლის წევრები: ბერიძე თეა, გოგიტიძე თემური, ვეკუა გოგი, ლომინეშვილი თათია, მანძულაშვილი მურთაზი, მალაყმაძე ოთარი, ნაგერვაძე გიორგი, სამნიძე ზაური, სიხარულიძე მარინა, ტარიელაძე ბადრი, ფართენაძე მარიკა, ფალავა ბეგლარი, ხალვაში თამარი, ქარსელაძე ნანა, გელაძე დავითი, ჯაიანი გელა დაჯილდოვდნენ მადლიერების სიგელებით. განსაკუთრებული მადლობა აჭარის ა.რ. მთავრობას, აჭარის ა.რ. განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს, ქ. ბათუმის საკრებულოს და ქ. ბათუმის მერისა, აჭარის საარქივო სამართველოს და აჭარის ხარისხონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმს. ეს დღე ოქროს ასოებით ჩაინირება აჭარის მ. კუთანიძის სახელობის საქართველოს დამსახურებული სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლის ისტორიაში.

საერო დღესასწაულთაგან, ქართველები, ახალ წელს ყველაზე გამორჩეულად და პომპეულურად აღინიშნავთ, რომელსაც დასაბამი ჯერ კიდევ ადრექტისტიანულ ხანაში დაედო. ახალი წლის აღნიშვნის თარიღს უსსოვარი დროიდან ცვლილები და აღნიშვნის თარიღი მიმდინარებაზე დამოკიდებული მომავალი წლის ხვავი, ბარაქი, იმედები და ოჯახის ბედნიერება.

როგორც წესი, ყველა ტრადიციულ ღვარში, ახალ წელს ოჯახის წევრები ერთად ხვდებან. ამის შემდეგ კი ინყება ერთმანეთში მიმოსვლა და სტუმრობა.

სპეციალისტთა დაკვირვებით, მეკვლეობა, სტუმარ-მასპინძლობის ტრადიციიდან იღებს სათავეს. მეკვლე, პირველ რიგში, სტუმარს ნიშნავს და ოჯახის წევრის გარეთ გასვლა და უკან შემობრუნება მეკვლეობად არ ითვლება. საერთოდ, მეკვლეს ძეველ საქართველოში წინასწარ იჩინება. პირველ რიგში, ის ოჯახის ახლობელი და სასურველი სტუმარი უნდა ყოფილიყო. ეს ტრადიცია დღემდე მყარად არის შენარჩუნებული წევრში. „შემოვდგი ფეხი, გწყალობდეთ ღმერთი, ფეხი ჩემი – კალი ანგელოზისა“, – ასეთია მეკვლის დალოცვა. „თვითონ სიტყვის შინაარსდან გამომდინარე, მეკვლემ ოჯახისკენ მიმავალი გზა უნდა გაკავალო. თუმცა კვალიც არის და კვალიც და მისი შედეგები პირველ რიგში, „ფეხზეა“ დამოკიდებული, – განმარტავს ეთნოგრაფი ელგუჯა იოსელიანი.

სხვადასხვა კუთხეში ეს რიტუალი სხვადასხვანაირი იყო. აღმოსავლეთ საქართველოში მეკვლე ვენახში შედიოდა და საგანგებოდ შემონახულ ყველაზე დიდ მტევანს, კარგ „ყოჩა ვაზაზ“ წურავდა იმის ნიშად, რომ წელი მოსავლიანი ყოფილიყო. სხვა შემთხვევაში, მეკვლეს ხორბალი შემოშენდა და იატაქზე ფანტავდა. მასპინძელ ოჯახს კი მისთვის ტყბილეულით სახვე ხონჩა უნდა მიეგებდინა.

აღმოსავლეთ საქართველოში, საახალწლოდ სიცოცხლისა და მარადიულობის სიმბოლოს ნაძვის ხეს რთავდნენ, დასავლეთ საქართველოს ზოგიერთ კუთხეში კი ჩიჩილაკს, რომელსაც შეირჩნარად ბასილასაც ეძახიან და, თავისი შინაარსით, ესეც სიცოცხლეს განასახიერებს. ჩიჩილაკს ძირითადად თხილისგან ამზადებენ და მერქნის ანათლების ბურბუშელას ხილით და კანფეტებით რთავენ. ჩიჩილაკის მოსართავად კურნელის ნითელ მარცვლებასაც იყენებენ. ჩიჩილაკის თავი თიხადაა გაყიფილი, ჭრილში ჯვარს სვამენ და ამ ჯვარზე ვაშლებსა და ბრონეულებს

საზოგადოებაში ხშირად ჩნდება კითხვები ახალი წლის ორჯერ აღინიშნასთან დაკავშირებით. ორი ახალი წელი მას შემდეგ შემოვიდა, რაც, 1582 წელს, პაპია გრიგოლ მე-13 განახორციელა კალენდარული რეფორმა, რომლის დროსაც, მან ის დანაკლისი დღების ჯამი გამოიყვანა, რომელიც თავის დროზე, იულიუსის კალენდარს გააჩნდა. ეს კი 14,157 მეტასედ წამის ცდომილებას ინკვედა. ამ ცდომილებების დაგროვებით, 1600 წლის განმავლობაში საბოლოოდ მიღებს 13 კალენდარული დღე. ამს გამო, კალენდარში მოხდა მექანიკური ჩარევა, ოღონდ არა ათვლის პრინციპთ. უშუალოდ კალენდარში 13 დღე გამოტოვეს და დაწყებს დროს ახალი ათვლა. ასე მივიღეთ ორი ახალი წელი, რომელსაც დღემდე აღვიშნავთ.

მოგეხსენებათ, რომ საქართველო პატარა, მაგრამ მრავალფეროვანი ქვეყანა. ამიტომ აქ, მის სხვადასხვა კუთხეში, ოდითგანვე არსებობს ახალი წლის

საქართველოს კონფედერაცია

მის: თბილისი,

ც. დადიანის ქ. №26

ტელ.: 599 90 75 65

Facebook – საქართველოს
ქორეოგრაფია www.qor.org.ge

სარედაქციო საბჭო:

რეზო ჭანიშვილი,
იური ტორაძე,
თენგიზ უთმეველიძე,
ურა დვალიშვილი,
ზურ ლაზარიშვილი,
მურმან გამისონია.

საავტორო უფლებები დაცულია, მასალების გადაბეჭდვა რედაქციასთან შეუთანხმებლად დაუშვებელია, ავტორთა აზრი შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციისას. ავტორები თავად აგებენ პასუხს ფაქტების, ციფრებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე. მასალებს სურ ნაბეჭდ თაბაზზე მეტს ნუ შემოგვთავაზებთ. შემოსული მასალები ავტორებს უკან არ უბრუნდებათ.

რედაქტორი:
ოლეგ ალავედი

პასუხისმგებელი მდივანი:
მანანა უშიკიშვილი

თანადამფინანსების მიმღები –
ქართველი ქორეოგრაფიის
ეროვნული ცენტრი:
ზაზა მარიანეგაძე

კუთრებულ ლაზათს აძლევდა.

რაც შეეხბა სასმელს, საახალწლო სუფრაზე დაინო აუცილებლად უნდა ყოფილიყო. საქართველოს მთაში მცხოვრები ქართველები ახალი წლის წინა დღეებში ბარში ჩადიოდნენ ღვინის საყიდლად.

მთაში, სუფრაზე ლუდიც იყო და არაყიც, მაგრამ ახალი წელი ღვინის გარეშე ნარმუდების დასაბამს.

დრო გადის, ტრადიციები იცვლება და ახალ ცვლილებებს ეყრდნობა საფუძველი. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, არ იცვლება ყველაზე მთავარი – წემენა და იმედი იმისა, რომ ახალი წელი ყველაზე ლამაზი სურვილებისა და ოცნებების ახდენას დაუდებებს დასაბამს.

P.S. წერილის დასასრულს გვინდა ხაზგასმით აღვინიშოთ, რომ ქართულ ფოლკლორულ ხელობრებში, მის ცალკეულ სახეობით თავის დროზე არაერთი სიმღერა, ლექსი თუ მხატვრული გამორჩევამი შეიქმნა, რომელიც კარგი ასახავს აღნიშნულ დღესასწაულისადმი ამერ-მერში გამოვლენილი და ტრადიციად ქცეული დამოკიდებულების ხასიათს.

ცისკრის ლოცვის წინ, სამეფო ოჯახში ჭყონდიდელი ჯერითა და ხატით შემოდიოდა და ის უკვლევდა. ცისკრის ლოცვის შემდეგ კი წადიობდა ინწებოდა. ამ დღეს ნადირისთვის არ უნდა აეცდინთ და ვისაც მიზანი უმტკუნებდა, იმას წელი ცუდად წაუვიდოდა.

ძველი ქართული საახალწლო სუფრა არ იყო ისეთი მრავალფეროვანი, როგორიც დღეს არის, მაგრამ ასეთ სუფრაზე კარგად ჩანდა საქართველოს ცალკეული კუთხების სუფრის ფეხნებისადმი დამოკიდებულება. იმერული სუფრა ყოველთვის გამორჩეული იყო მხალეულისა და ხორციელების მართებით. თუნდაც ის ფაქტი, რომ საახალწლო წეს-ჩვეულებები, არსებითად თავისებურ რიცოულს ნარმადების, უკვე საკმაოდ აირლებს სიტყვისადმი და ტრადიციად ქცეული და ცალკეულების ხასიათს.

სამნუხაროდ, იგივეს ვერ ვიტყვით საცეკვას ხელოვნების სფეროსთან მიმართებაში, რადგან ჩვენამდე, ფაქტობრივად, ამ ტიპის მასალებს არ მოუწევია. მიგვარინა, რომ თანამედროვე ქართველ ქრეიგრაფებს ამ მიმრისულებით დაფიქტება და მეტის გაკეთება მართებით. თუნდაც ის ფაქტი, რომ საახალწლო წეს-ჩვეულებები, არსებითად თავისებურ რიცოულს ნარმადების, უკვე საკმაოდ აირლებს სიტყვისადმი ამიტომაც შეიძლება აღნიშნული და ცალკეულების ხასიათს.

ამიტომაც შეიძლება აღნიშნული და ცალკეულების ხასიათს.

მანანა უშიკიშვილი

